

A VÉN SEPREGETŐ

A sétatéren, őszi, hervatag
Fák közt ma feltűnt egy kis furcsa agg.

Hajlott, de izmos, és egy rengeteg
Seprővel csak jött és sepergetett.

Holt lombra gázolt, amely még talán
Tegnap is vígan lengett fönn a fán.

Én egy padon csak elnéztem, amint
Halomra lökdelt annyi drága színt.

Gallyroncs, egyéb lom mindegy volt neki –
Látszott, hogy őt már meg nem illeti.

Nem szánt apróra tépdelt levelet –
Pedig tán ott is vágytól pihegett!

Közben sötétült már a fák között...
Míg ő csak egyre növekedve: – jött.

Jött, sepregetve, rendületlenül – –
S láttam: sehol más nincs körös-körül!

Hallottam azt is: halkán dalt jajong – –
Vagy csak a szélre zajdult fel a lomb?! –

Mert szél is ébredt, metszón fújdogált:
Míg a fák folyton szótték a homályt.

A vén meg csak jött, s nőtt az avaron.
S egyszerre nagy volt, szörnyű fogalom –

Ki előtt én is csak lapulok itt – –
Míg maga felnő, a csillagokig!

... Közben köd is lett s éj, de helyemen
Még nyugözött folyvást a félelem...

1925

RÉGI ÚT PORÁBAN

*Énekeltem a Keresztúr-betfalvi
úton egy májusi délelőtt.*

Tavaszi égen
Fellegfodorkák – –
Játékos szellők
Erre sodorták.

Egy ily szelecske
Most port kavargat –
Meg-megszikrázik
Közte a felszállt
Hajnali harmat.

Lelkem is vígan
Vegyül a porba.
Kis falum útján
Tavaszi friss szél
Vigye, sodorja!

Odább repeső
Levelű nyárfák –
Öccsüket vissza
Beh sokat várták!

Nos itt vagyok – s itt
Egyéb is minden!
Hogy ennyi évvel
Így járjak itt, még
Magam se hittem.

De vasat tűzbe
Vethetsz – nem ég el.
Csak megedződik
Baj közt a székely!

Így én is földet
Rengető orkán
Múltán is állok,
S dalolva állok
Életem ormán.

Csoda ez, csoda,
Hogy lelke annyi
Rossz nap után is
Dalos, töretlen
Tudott maradni!

Most rigó rikkant –
S rikkantok én is!
Jó ám a kedv, ha
Az ember vén is!

S nézem: ni, mind itt
A régi fecskék –
Vagy unokáik –

S már tudom: ez, ez
A végtelenség!

Helyettem is majd,
Ha én kidőltem:
Fiam, unokám
Ott lesz a körben!

S így láncolódik
Szemből szem szembe...
S lánc nő, tánc lüktet,
Meg sem pihenve.

Az életet hát
Én is mit bánám?!
Van egy-egy nótám –
S tudom: olyan is
Akad, ki vár rám.

S ha nem? Legyen: nem!
Úgyis jó mennem –
Betfalvi úton
Narfényörömben.

Mennem, csak mennem –
Míg lassan lépve,
Megtérek ismét
Anyám elébe.

S kezére hullok:
– Légy százszor áldott:
Láthattam ezt a
Dicsért, gyalázott,
Visszás világot!

S szólhatok majd, ha
Érzem a véget:
Csak verj le, s áradj
Rajtam át zúgva,
Mély tenger, élet!
Végtelen élet!

1925

CSÖKÖNYÖSSÉG

Sokszor nem is tudod: halsz-e már, élsz-e még?
Előtted sziklafal, mögötted szakadék.
Jeges szél ront vadul, velődig metszve rád –
Azt hihetnéd: legott a vak mélységbe vág.

Éjeid ordasok karától rémesek...
S te folyton a szíved rezgéseit lesed.
Erőd is oda, csak az jön, hogy elalélj,
Mikor egyszerre új csillagfényt gyújt az éj.

Vagy lehet, nem is az – csak dúlt és téveteg
Képzeleted mutat oly fönti célt neked.
De így vagy úgy: a cél már bűvöl s nem riaszt,
Hogy sasszárnyakkal is sok lenne merni azt!

A sok korábbi harc, kudarc mind semmiség,
S hogy sebeid közül nem egy még most is ég!
Indulsz. S a fény felé, mely fent csillan-fakul,
A kopár szirtfalon csak kúszol, konokul – –

1925

EMLÉK

Én nem tudom: mit érhetek.
Jó, rossz vagyok-e? nem tudom,
Csak, hogy vívódtam eleget.

Az eredmény: a semminél
Alig több... igaz! De nagyon
Terhes volt az út, s fönt a cél!

Sok rút lökés ért, orv, kemény – –
De farkasok között azért
Sohasem üvöltöttem én.

S még dőlhetnek újabb falak!
Széthullhat minden: – ez az egy
Mentségem, gőgöm megmarad.

S ez meg is tart! S bár múljak el:
Majd síromról is ködöt űz
Egy emlék, mely pártomra kel.

Egy kő, mely rólam kurta, zord
Szókkal ennyit mond: „Mételyes,
Csúf korban élt, de tiszta volt!”

1925

ÉNEK A JÖVŐ GYERMEKEIHEZ

Gyermekek, ti, kik nyomunkba léptek!
Évek fátylán át pillantva ránk:
Lássátok meg – átkozván a vétket,
Amely minket máglyalángra hányt!

Nappalunk bús, borús volt – szivárvány
Fölénk soha föl nem tündökölt.
Míg naponta ezrek veszte árán
Mulatott e szörnyű, kerge föld.

Minden éjünk csupa könny, szorongás,
Minden kínok éjszakája volt.
Sötétünkbe jelt sohase vont más:
Csak vérgőztől ittas, bamba hold.

Életünkben tavaszok suhantak
Semmiségbe kifeszítetlenül.
Nem volt helyük itt az igazaknak,
Pusztán éltek, űzött szentekül.

Jaj, ki váltja vissza mind a kincset,
Amit e nagy dűlás elszedett?
Nyugalmunkat – mindent, ami nincs meg:
Évek helyett ki ad éveket?

Bizony mondom: most a jó tiportan
Nagyobb hős, mint eddig bármikor.
Mindazt, ki csak tisztán élt e korban:
Üdv illeti – örök égi tor!

1925

RISOLUTO

Szeretnéd, hogy szívemet véresen lásd?
Vérezve érted... Úgy aligha látod:
A szenvedés meg én már-már barátok
Lettünk – ezentúl nyugton hagyjuk egymást!

Uszíthatod rám – immár meg se moccan – –
Bár, igaz, vívtunk, nemegyszer, mi ketten!
Négyszemközt, vadul, ölésig-dühödten,
S volt úgy is már, hogy meg-megroskadoztam.

De mégsem ölt meg – nem tudott megölni!
Tűrésem vértjén eltompult e szándék.
S most győztes gőgöm szívemet betölti!

A legszebb gőg – amelyből ki-ki értsen!
Nő, tudd meg te is: örömet talán még
Idézhetsz énrám, de már szenvedést nem!

1925

SZÍNES, MELEG ŐSZEL

No nézd, no nézd, hogy ég
Körül az egész vidék!
Az ősznek szinte minden völgyi bokra
Föllángolt, vörösen lobogva.
Sőt e piros tűz immár fenyeget
Ormokat és eget.
Belekapott az erdőség hajába,
S kapdos feléd is – – Szöknél... de hiába.
Fentről meg a nap örült heve paskol – –
Nyilai mind úgy fűródnek beléd, jaj,
Mint ha egy fölvert óriási kasból
Rád zúdul a tüzes fullánkú méhraj.

S míg véred zúg, bentről is tűz epeszt,
Láz-sárga fényben szédelegsz,
S kérded, hogy ennek mind mi lesz a vége.
Honnan száll rád itt végre, végre béke:
Ott, hol a rét szürkés füzese terjed,
Látsz gomolyogni sűrű varjúserget.
... Ha tudsz nyelvén e csacska tollasoknak,
Halld csak, min tanakodnak:

– Sebj, pajtások, bárhogy is tüzel:
Már újat itt úgysem teremt e nyár.
Bolond, ki bízik, s bízni benne kár: –
Késett hevének vége már közel!
Mert hát mit is akar? – –
Vén nem lesz fiatal!
S holnap talán mind e csalóka pompa:
Reszkető, dúlt avar,
Mit szél kavár kis halmokba sikongva – –

S e nyár koldus, de úgyis kell neki: –
Dús voltát előbb élte volna ki!
Ezért ím, úgy jár, amint jár az ember,
Ki dolgaival, tétovázva, vár,
S mire föleszmél: rányílt értelemmel
Már csak azt látja, hogy ködös, kopár
Határ az, melyen árván álldogál.
S hibáját későn mind bánhatja már:
Maga maradt, s a kár – –
Kár! –

1925

HALLGATAGON

Ha hallgatásom hosszabb is olykor:
Testvérem, azért még nagyon ne korholj!

Bennünk a lélek akkor is zenélhet,
Ha hangja néma mélységekbe mélyed.

Gyászvölgyeken és örömmokon túl –
Ez a hang mástól nem is sejtve kondul.

Mostanság én is ily megfoghatatlan
Mély zenét hallok muzsikálni gyakran.

Vágyamat máskor csendes vizek olvadt
Ezüstje csalja. Vágyam rajta csolnak.

Hangyák előttem serényen sűrögnek – –
Nézzvén: leköt e lázas munkaszöglet.

S szívem minderre hangzás nélkül áradj
Szent, szent, ha fárad, az ember s az állat!

Majd forgószélben, piheként forogva,
Felsodródom csodás magaslatokra.

S mindeneket magamhoz ölelek fel,
Hogy elvegyüljek rendre mindenekkel.

Így (ki azt hittem: különködni lettem)
Egység vagyok meg összesség is egyben.

Határtalanság, egy szűk körbe zártan:
Hang a mindenség végtelen dalában!

1926

SÖTÉT KOR PUSZTÁIBAN

Ha nem kellene más, csak álom és vágy,
Álom a szépről, s vágy: formába fogni,
Nem bujdokolnánk dúltan a napon mi,
S nem volna kínpad éjjel a pihés ágy.

De remekelni nem elég a szándék – –
A kor lelkének is kell izzni benned!
Lángod nélkül dicsőt nem teremthet:
Csak lóp lidérce, bolygó láng gyanánt ég!

Ám hol e lélek? – – Sivár, kapzsi törpék
A csodalámpát régen összetörték.
Lábunk Szaharát jár, míg végre ráun.

De felénk hűvöst oázis sem ingat.
Tikkadt karavánt eltakar a számum.
Míg egy szebb kor fölfedi csontjainkat.

1926

NEM TUDOM...

Én nem tudom, hogy finom arcodon
Egy bús vonás-e? Más-e?... Nem tudom.

Pedig mohón és buzgón kutatom,
Hogy lábadhoz mily bűbáj súlya nyom?

Tán törös szókkal tetted, hogy kevély
Szívemen úr legyen e szenvedély?

Vagy mosolyod az, minek vaksötét
Korunkban is érzem ígézetét?

Nézésed, hangod?... Bárhogy kérdezem:
Nyitjára nem lel gyötrődő eszem – –

Szeszélyed nyugöz? Könnyed szellemed? – –
E vívódásom mind kegyetlenebb!

De bár magamat holtig szaggatom:
Veled folyvást így sodródok – vakon,
A választ meg sohase kaphatom.

1926

ŐSZ JÖTTE ELÉ

Már nemsokára ősz lesz!
Fent: felhő, lent: avar –
Tarlókon égetett gaz,
Melynek rossz füstje mar,
Köd s fagy, mitől a kedv is
Oly ködös és fanyar.

A fecskék is maholnap
Elszállnak sorra mind,
S velük sok nyári álmunk,
Mihaszna vágyaink –
Mint annyi lila léggömb,
Mely tűnve tovaring.

S amíg a gyér berekben
Gond gomolyog körül,
Elrémülök: ha minden
Nyár, élet itt kihűl,
S ránk vissza nem tekint, csak
A puszta, hideg űr...

De most egyszerre – mintha
Vak mélységbe zuhant
Hall fentről biztató szót:
Várj, nem pusztulsz alant! –
Felém is bátorítva
Csendül egy drága hang:

Az ősz miatt ne csüggedj!
Mást mindent elvehet,
De ínségedben is még
Egy megmarad neked!
És ez az egy: az ének,
Fölemel tégedet!

Az ének árvaságot
Megosztó társaság.
Talizmán sebek elleti –
Télben virágos ág –
Csákány, mely sziklaösvényt
Mind magasabbra vág!

1926

KIÁLTÁS

Erdélyi éjjel. Súlyos gyászsövet,
Melyet gond boltoz sátorra fölénk,
S melynek csak ormán: ott a hegytetőn
Hint gyöngén egy pásztortüzezske fényt.

Az anyám háza mögöttem fehéren
S merengve hallgat – szeme zárt, sötét.
A kert végén egy sírdomb – az apámé,
Vonz és riaszt, gomolygatván ködét.

Én itt tiprom a porondot – mióta?
S nincs, mi e borút áthasítaná – –
Nincs-e? Hahó, hej!... most egy telt kiáltás
Zendül az ormon, s zengve zúg alá.

Egy kiáltás. Talán ordast riasztó
Pásztoré, kinek szíve elszorult,
S most választ hív, hogy társát tudva, ő is
Könnyebben bírjon virrasztást, borút.

Így a hajnal is előbb tetszenék fel --
De percek múlnak -- némán pergenek --
S válasz sehol... csak hallgatnak sötéten
Körül a magas, zárkózott hegyek.

E csönd már-már fojt. Ámde mit telessünk?
És mit telessen a pásztor kivált?
Még vár néhány ily fojtó, hosszú percig --
S aztán megint egy hangosat kiált.

1926

MINT LOMBTALAN TÉLI ERDŐ

Mindjobban érzem pihegő közelét a percnak,
Mely lehánt rólam mindent, ami fölvelt,
A mezt s a mázt, amit ma még szokás,
Hagyomány, balhit, gyöngeség viseltet.
Lepattogtatja lelkem húrjait is,
Mik arra kellettek, hogy lelkem hárfaként
Zenélve zengjen minden kicsi szélre.

Ezentúl ennek már mind vége lesz!
Örök megújulásban alakot váltva –
Mez s húr nélkül fogok állani már én,
Mint lombjait elhányt, ős téli erdő,
Mely nappal hallgat a súlyos hó alatt.

Csak néha – szürkület idején – hangoskodik,
Ha taposatlan belseje mélyén
Ordas ordítja, vontatva, éhét – –
S ha zeng olykor éjjel – nem ajzott húrokon zeng.
De zúg, süvöltöz, jajong egész maga.
Így löki fel hidegen, komoran
A föld fájdalmát a hideg csillagokig – –

1926

KIS ÁLLOMÁSON

Kis állomáson, nyughatatlanul,
Járkálók föl-le, váró, szótlan úr.

Meg sem lát senki. S miért is? Hiszen
Cókmókom sem sok, s csöndesen viszem.

Késtem itt-ott, vonatom elfutott – –
Most lássam aztán, tovább hogy jutok?

Itt mind szürkébb az álmos, őszi táj...
Egy felhő fázós csüggedést szítál.

Ha előbb jövök, s másképpen: – lehet,
Más hangulat, más kép vár engemet.

Víg zshivaj, nyüzsgés, lombos nyári fák – –
S lánykák kezében nekem szánt virág.

Ha előbb jövök... Ej, de már ezen
Merő bolondság most merengenem.

Vagy azon, hogy egy gőzös valahol,
Pár boldoggal, már cél felé lohol.

Míg itt fagyasztva vág a Nemere –
S nem tudom, meddig nő még ereje?...

Én itt árván csak várom sorsomat –
S tán többet értem nem is jó vonat.

S más sem – csak éj s nagy hallgatás alatt.
De, klingi-klang, ím, kong a jelharang.

Megszorongat: jaj, rossz vagy jó jel ez?
S vajon ki, honnan, kinek, mit jelez?

1927

A MESETÁLTOSON

Ha életem, e lankadt, rossz gebe,
Oly parazsat abrakolhatna egyszer,
Amely után, megrázkódván, tüzes,
Aranysörényű táltos lenne tüstént,
S a hátán én: szép, ifjú dalia:
Selyemréten át, nótásan, vidáman,
Csak léptetnék a kelő nap felé!

Majd harmatgyöngyös fütengerbe szügyig
Merülve úsznánk – – hajrás szöktetéssel.
S míg utunk mellett mind a két felől
Legázolt rózsák véreznének el,
Én keményen csupán a napba néznék.

S nevetve dobbannék a vár elé,
Melynek dühöngő sárkányát levágva:
Elfúltan érezném, hogy rám borul
Legszebb álmaim teljesült csodája.

1927

MÉG VAN REMÉNY!

Van, van remény még, fölvergődünk innen,
És rend alakul ki e rettentő zavarból!
Ím, New Yorkban, egy ebédidő után,
Lindbergh kapitány repülőgépevel felszáll,
Hogy egyfolytában harminchárom órát
Dacoljon az alatta rémlő
Tenger dühével – keresztültörjön
Villámos fellegeken, szelek örvényén,
Zizegő hókristályok millió tüzes
Tűszúrásán – hidegen, melegen –,
S így másnap este végre, Párizshoz közel,
Az őt ujjongva ünneplő sokaság fölött,
Reflektorok remegő fényében megjelenve,
Győzelemhez juttassa az embert –
Az emberi kitartást, emberi akaratot!

Gyönyörű tett, szép diadal valóban!
Méltó: csudálni, méltó, hogy a jövő is
Tudjon örökké Lindbergh kapitányról!

S a legszebben mégsem ő ragyog előttem! –
Ujjongásom amaz ezreké, millióké,
Amelyek akkor e bolydult bolyban, a földön
Mámorosan futkostak összevissza,
S Boulevard-okon és Avenue-kön ismeretlenül
Ölelték egymást, nevetve, sírva,
S ujjongtak: győzött – Lindbergh – partra szállt!
Én ezt ünneplem! Ez egy-gondolatban,
Ez egy-örömben való nagy összefogást!
Mint reflektorfény vág ez bele lelkem
Éjébe – látom: teljes az idő!
A milliók lelke megint kész talaj –
Tárultan csak a Magvetőre vár –
– A nagyra – s e nagy várás meg is szüli őt!

1927. május végén

KÖRUTAZÁS

Nézd, kedves, a körhinta vár ránk –
S mi másként úgysem utazunk:
Becsüljük meg e bölcs találmányt!

Itt úgyis minden olyan unt
S fojtó – nos, módunk van bejárni
A sarkot, Kínát, Kamerunt.

Ím: pálmák! Dél. S mindjárt odább, ni:
Hajós nép, jég közt, éjszakon –
Vágyak üzöttje mind – akár mi!

S még hány kaland, más tájakon!
Hát jer, semmint a gúny vizével
Öntsd rajongásomat nyakon.

Meglásd, ha bizalom vezérel,
S megbátrodik félénk szíved:
Beh jó lesz így kerengni kéjjel!

S ne mondd: csak egy kis szédület!
Hát nem az-e a legkívántabb
Jó is, mit annyi szív eped?!

Nos jer tehát, a tétovát hadd
Lent másnak – e tündérbatár
Velünk mindjárt csodákat láttat.

S bolond is, aki többre vár!
Sorsunk: mind így kerengni körbe,
Míg egyszer csak: szívünk eláll –
S a halál lecsenget örökre!

1927

ÜLDÖZŐ FARKASOK ELŐTT

Gonosz gondok, éhes ordasok,
Szánam után még meddig loholtok?
Hogy bár küzdök, jobbra-balra forgok:
Egérúthoz mégse juthatok?

Lesitek, hogy elterüljek és
Megkapjatok engem is, egészen? – –
Annyi vágyam, sok-sok drága évem
Prédátokul még mind-mind kevés?

Éhetek nagy és könyörtelen! – –
S ím, köd is száll! – hideg dara paskol! –
De csak: hajrá! – pattogjon az ostor! –
Nem félek, bár csak a dac velem!

Sőt inkább ti, férgek, féljetek!
S gondoljatok rá a nagy vadászra,
Aki mindig résen áll, vigyázva – –
Ő elbánik, tudom, veletek!

De felőlem az van írva: éljek!
S törjek át a gondok százain –
Míg egyszer csak, győzve, vágyaim
Felragyogó városába érek! –

1927

AZ ÖRÖMSZIMFÓNIA

*– Az örömhöz szenvedéseken át
jutott Beethoven szellemének. –*

Tudom, hogy valahol: van!
Kivált ilyenkor érzem ezt,
Hogy tavaszi szél kereng a porban,
S a berek furcsán zúgni kezd.
Nagy barna felhő gyors vihart szán
A földre – s közben fény vakít.
Ragyogás ül a vakok arcán:
Egyszerre látnak valamit!

Most meg halld: kipp, kopp, valahol dobok
Döngenek mélyről – vagy tán ő dobog?
Talán ő ad jelt, ő – a föld alól!
Mert van valahol. Van! – De hol? – De hol?

Olykor azt várom, hogy győzelmesen
Hozza elém valamely ritka rím,
Majd esti felhők izzó szélein,
Lobogásában keresem!

A réten villan?... pajkos szűz... igézve
Csalogat, szökdél, incselkedve int.
No várj! elkaplak! – Most már merre térsz, te?
Hiába! Mégis kisiklott megint!
S ismét sehol! – Pedig van valahol!
Vagy valahol, ha rejtve is, öröm! –
S hozzád, tudom, van nekem is közöm!
Utamat feléd makacsul töröm,
Sorsommal száz baj közt folytatva pert.

De szellemed is biztatón igéz,
Száz éve nyugvó, páratlan zenész.
Szent süket-halló – – minap ünnepelt!
S ím faggatlak: szólj, ugyan hogy csináltad,
Hogy kínokon át az örömhöz értél,
Ahol tündöklük maga a sötét éj.
S minden új sebből illat s balzsam árad?
Lásd, rajzik dallam bennem is akárhány,
S tüske is jutott, bőven, részemül,
De örömet még minden kínom árán
Nem sokat kaptam – az öröm kerül.
Miért ez, mondd? Talán a szenvedés
Volna még mindig érdemül kevés?
Vagy mi is kell még? Napról napra ismét
Kérdezgetem, öntépő lelki lázban,
Mert búsat én már untig zongoráztam –
Most azt próbálnám: a vígabb hogy esnék?
S tudom: e gyötrött földnek is öröm kell!

Nem is nyugszom, míg meg nem leltem én!
Felkúszom hozzá, akár szirt jegén,
Ha szikla rejti: kivájom körömmel.
Hívom, míg egyszer tündöklő nap önt el,
Míg fenn, egy ködtől szabadult hegyen
Érzem, ritmussá finomult a lárma,
A lelkem fényt kap, s telten, szélesen
Felbúg az öröm szent szimfóniája! –

1927

ÁBEL SZÁMONKÉRETÉSE

Kain, szavam rád most vádat kiált:
Szólj, hová tetted az atyádfiát?

Tagadnál? Bújnál? Vitát kezdenél? –
Hisz kezeden még s Ábelé a vér!

Nemrég a földnek békés tereit
Együtt bírtátok: – szilaj és szelíd.

Ám ölni bujtott önzés, gyűlölet,
S a föld legott siralmak völgye lett.

Ábelt Kain – a jóságot a rút
Vadság megölte, s a nap elborult.

A testvérekben megzúdult dorong
Zúz, csapkod most is, átok s kín jajong...

Haszonvágy, bosszú, erőszak, csalás,
Mint fekély terjed, s mind mélyebbre ás.

S békéd sehol, egy zugod, hol saját
Öcséd jaját folyvást ne hallanád.

Úgy érzed sokszor: a testvéri vér,
Melyet ontottál: már-már szádig ér!

S te mégis egyre késel, makacsul,
Hogy jobb ösvényre térj, s megigazulj?!

Vagy: mikor fogsz már tébolyod sötét
Szirtjén holtan zúzódni szertesét?

1927

ÚTON A JÓSÁG ELÉBE

Testvéreim, kiket már
Fojt a sok könny meg a vér,
Még tudtok-e bízni néha,
Hogy a jóság visszatér?

S ilyenkor szíveteknek
Enyhül-e zord hidege?
S bent minden kis zugocskát
Tisztára separtetek-e?

Hogy egy reggel, ha halkan
Megérkezik, s kopog:
Méltóképpen lehessen
Őt majd fogadnotok?

Vagy még jobb lenne: kívül
A városon, kövek
S tövisek közt, dalolva,
Elébe mennetek.

Mert Őt csak helybe várni,
Tétlenül – még nem elég:
Csak azé Ő, aki érte
Mégvív, s lehajtja fejét.

Ám azzal el is mulat majd –
Csak ennyi az egész titok:
Várjuk mind megjavultan –
S akkor Ő: jönni fog!

1927

HOSSZÚ TÉL UTÁN

Igazi konok tél volt!
Azt is hihettük: nem pusztul soha innen.
Úgy megfeküdte makacsul a földet,
Mint lelkemet a töprengés, gond,
Mely sokszor úgy tetszett: már örökös lesz.
Pedig a felszín alatt, lám,
Addig is csírák rejtőztek, feszültek,
Várván a tavasz napját,
Mely megmozdítsa bennük az élet
Erőit, hogy törjenek elő, bimbókká bomolva,
Gallyakként nyújtózva: mámorosan
Attól, hogy élnek, ringhatnak a szélben...
S most csakugyan élnek, ringnak a szélben!

Töprenkedve én is mit öljem időmet?
Ím odább sárga virágos, zsenge füves domb –
Hátán kicsi bárány, fekete, holdas –
Remegő gyöngye még, de ficáncol –
S néz tiszta szemmel az újuló világba.

– Ha olyan volna az én látásom is!
Tiszta e szörnyű kor torz látványaitól!
Ha olyan lenne:
Megyek a dombra – játszadózom vele,
S tépek vele sárga virágot!

1928

ZENÉT...

Zenét nekünk, hogy biztasson: különben
Itt meg kell halni! Minden oly zilált!
Zaj s jaj zuhog ránk éjsötét özönben –
S a rémült lélek hasztalan kiált!

Zenét, amelybe – mint egy deszkaszálba –
Kapaszkodják megrendült szellemünk.
Míg csillapul a bolydult vizek árja,
S valahol biztos partot érhetünk.

Zenét! Szárnyunkat megtépték a vércsék:
A sok baj és kín – élnünk csak teher.
Számunkra legyen a zene az épség,
A szárny, mely ismét egekig emel.

Zenét, hogy szálljunk, nyűgöket szakítván,
Föl, föl a földről, hol csak dudva nő,
Csúf csúfolódik, erényhős a hitvány,
S szívek helyén csak kő van, durva kő.

Ott fõnn talán még egyszer újra látjuk
Az Örök-Úr szent megbékélt szemét,
Míg lenn dolgoznak a gyilkok s az ágyúk,
S mindent elõnt a rosszaság, szemét.

1928

NYUGTALAN TAVASSZAL

Mindenik percben más-más arca van –
Tavasz még nem volt ilyen nyugtalan!

Fölöttem a nap még izzón tüzel,
Mialatt már zivatar zúg közel.

Minden bokorban friss szín, friss öröm –
De csak megvérez, amikor töröm!

A szívem körül örvénylő szagok
Nyomása alatt már-már fulladok.

Rám így mi vár? Nincs róla semmi jel!
Szavamra távoli moraj felel.

– Mély úton hágok fölfelé, magam,
S nem látom, ami pár nyomnyira van.

Hiába kérdem, hol talál a dél?
Életem talán végre csúcsot ér?

Vagy már, lehet, nincs is számára más:
Csak egy végzetes végső zuhanás?

1929

HÁLÁLKODÁS KÖZÖNYÖSÖKNEK

Köszönöm nektek, emberek,
Hogy legtöbbször magamra hagytok.
Így, amíg zimankója csapkod:
A sorssal én
– Magam, vígan – elperelek.

Ti nem is sejtitek talán,
Hogy nekem öröm és erősség
Ez a magány: – a maga hőségét
Így edzi az,
Ki egyet-egyet nagyra szán.

Viszont: akit vak sors becéz:
Ellomhul, s lelke, karja renyhe,
Gyöngé lesz minden küzdelemre –
Még jó tehát,
Hogy lelkem bármi sorsra kész.

Sőt halljátok, mit üzenek:
Legjobb, ha mind magamra hagytok!
Dacom rőt lángja égre csapkod –
Nagy fényt lobog,
Míg meglátjátok: híremet!

1929

HALOTT ÉNEKESNŐ HANGJA
HANGLEMEZEN

Halmágyi Samuéneknek, barátsággal

Szép ifjú hang, mely hódítón igézel,
Bár akié vagy, maga nincsen immár:
Ég s föld között csak szállj, biztatva himbálj
Reményt felénk, mint földöntúli fényjel!

Oly teljesen hatsz, friss trillákra feshő,
Tündéri szívhang, hitegetve, mintha
Most színről színre énekelne itt a
Korán elnémult, édes énekesnő.

Énekes ennél többet el sem érhet – –
Pár hangot hagy, mely őt idézi olykor,
Nem tovább, mintha mezőn nyári dél lep,

S ott hang pereg le ránk madártorokból – –
Kis pont – – mind fölnebb száll, trillázva, sírva,
S már el is tűnt, míg kimondjuk: pacsirta!

1929

ERDÉLYI TÉLBEN

*N. Tessitori Nórának –
egy sötét kor bús gyermekeit
szépségek fényével vigasztalónak.*

Mily szörnyű súllyal nyomja a tél a földet!
Terhét a fák is görnyedve nyögik.
A házak szinte megrokkannak alatta.
De azért csak állnak, és várják a tavaszt.
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír... A sietve leszálló
Szürkületben titokzatos árnyak
Sunnyaszkodnak bokortól bokorig –
Most minden cserje, domb rajzó mese-méhkas!

Küzdelmes sorsú véreim ilyenkor
Kunyhóikba húzódva éjjeleken át
Hallgatják, hogy egy-egy csúf toportyán
Egy kiugró bércre kiülve dudál.
Hallom, s hallgatom én is, tudva: ezalatt
Valahol tehetetlenkedő orvosok közt
Tátog levegőért a megszületni nem tudó
Gondolat, míg eszméletlen milliók
Ész nélkül futnak itatni szomjukat.
Fény csurog rájuk nagy házcsodákról,
S mormoló vörös malmok szédületében
Húzza Jonny, és táncol Josephine.

Karomban is meg-megbizserdül a vágy:
Nekivágni az élet sodróbb áramának:
Lüktessen együtt életem is
A nagyvárosok lüktető életével –
(Él társam is ott – pár mai-legkülönb.)
De mindjárt érzem: valami visszatart.
Mi? Nem tudom. Ám úgy látszik: erős!
Azt mondom néha: talán a gondok... család...
De lehet más is. – Elég, hogy maradok,
A csillagokat kérdeve: Jön-e már tavasz?
Míg havat pallva a Budvár körül
Sors szele sír... kiugró bérceken
Toportyán dudál – s véreimmel a tél
Felbonthatatlanul egybeölel. –

1929

ILONA TAVASZI TÁNCA

Az egész éjjel ma csupa-egy tavaszhang!
Hullámai az erdőszél felől
Át-áthömpölyögnek a tisztás fölött is,
Melynek szögében a borvízkút bugyog –
A vízről könnyű gőz lebeg titokzatosan
A hold felé, mely puffatag arccal áll – –
A forrás fejénél, nyirkos, fekete kövön,
Valaki ül, hajlottan, háttal a holdnak – –
Tenyerébe rejtett arca láthatatlan –
De azért mi tudjuk:
Ő a bujdosásban levő fekete királyfi –
Siratja eddigi tavasztalan életét –
S az élő vízzel könnyei egybefolynak.

De most egyszerre – ő is fülelni kezd:
A sűrűségben halk zenepengés – –
Mint közelgő szava pengő citerának –
S a tisztásra (mint áprilisi kis szél)
Kipenderül – elegyes népsége élén –
Egy világszép nő – tündér sem lehet szebb!

De az is ő, maga Ilona ő, aki most ím,
Itt megjelent – eljárni tavaszi táncát.
És járja is – ugyan csudaszépen, igézetesen –
Egy tündérálom: ő maga, hajladozása,
Míg rövid haja fürtjei lángok a szélben...

A bús bujdosó feje fölemelkedik –
Egy jávorfácskából való furulyácskát
Hall messzebből –, s bizalmasan ismer azokra,
Akik kereken a tánc köré telepedtek.
Ott: Erős János egy fatövön: tarisznyája
A hamuban sült pogácsákkal előtte –
Vállán Hüvelyk Matyi – nincs egy percnyi nyugalma
Errébb: Mihók s a többi... egész meseország!
Mind nézik a táncot, és lelkük repes,
Amíg egy új jövevény meg nem zavarja őket...

Mert most a sűrűségből nehézkes csörtetéssel,
Mord brummogással medve koma cammog elő –
Az egész telet alvással tétlenkedte át
(Legfennebb ha néha megnyalogatta a talpát,
Mellyel korábban párszor tövisbe lépett –),
De most a hejehuja őt is idecsalta.
A körön kívül megáll, nézdelődik –

Eszébe ötlük egykori táncudományja,
S egyszerre – lopvást a tündérre figyelve –
Utánzó mozdulatokkal himbálózni kezd...

No de kelt is a furcsa tánca feltűnést!
Körül mindenki a mást bökdösve mulatozik.
Mihók rossz süvegét hahotázva hajigálja föl,
S a vígság zajlik, terjed, amerre látsz – –
Még ő: a halvány Júlia szépleány is mosolyog –
... A tündértáncból így lesz medvetánc.

1929

ŐSZI ESTÉN, VÁROS-SZÉLEN

Tág ívű, bús ég szennyesszürke boltja,
Alant odább kis, vékonypénzű város
Egy rossz nap után éjre készül, álmos.
A homályt itt a lomb, ugar is ontja.

Ősz sír a berek nyirkos belsejében:
Gallyakat gyűjtő, vánnyadt öregasszony –
Görcsös kezével kapar a harasztot.
Lenézve rá, pár komor csillag ég fenn.

Föld és penészszag lomhán érlelődik,
S összevegyül a szélben idelengett
Füst- pernyebúzzal, s megnyomván a mellett,
Tovakereng a szélső háztetőig.

Ott a sötétség ablakai részét
Pár láng tűzködi ki fukar marokkal.
Gyér fényük körül reszkető ködudvar.
Tovább csak annál sűrűbb a sötétség.

Minden hiába! Nem lesz több tavasz már,
Olyan kedves nyár, mint a gyermekévek
Tűnt idejében. Peremén a télnek
Pár gyatra láng vagy sóhaj mit se használ.

A hang lehull a nyomott levegőből,
Mint kismadár, bús félszogsége foglya.
Csak még a telep gépe döng dohogva.
Más semmi hívás. Csak az éjjel öröl.

A meghasonlott mit is tehet itt jól?
A hídon, ím, egy ember árnya moccan.
A vizet nézi, szemlélődve hosszan,
S elszánt kezében acélcsövű pisztoly –

1929

MAGÁNYOS FENYŐ

Hogy görnyed, nyög, mint aki bűnt lakol,
Az őszcibálta bús bokor!
Az ágakról levert levelek
A szélben föl s le kerengenek.
Haraszt röpül, vén fűz nyikorog –
Minden csupa gyász, lom, pernye, homok.
A végét várja minden e zord vidéken –
Csak én nem!

Én, amíg minden omlik, összedül,
Gyökereimmel e kopár fokon
– Magányos fenyő – megkapaszodom,
S állok, daccal, társ nélkül, egyedül.

S míg havat dob rám, hóköpenyt,
egy szeles nap vagy egy vad éj,
Így biztatom magam: ne félj,
te tovább tartasz, mint a tél!
A gúnyos holdnak, mely nekem
halált s hasonlót emleget,

Így szólok: „uram, láttam én
már karón varjat eleget!
Görnyedtem én még máskor is,
némultan, hó és jég alatt –
De törzsem, ágam akkor is,
a hó alatt is zöld maradt.

Kibírtam én már sok telet,
Míg jöttek jégtörő szelek,
S gallyaimon, mint húrokon,
Új fuvalmak zenéltek!
Így múlnak, újulnak évek...
Én az időkkel bátran szembenézek!”

1929

TALÁN BÚCSÚVERS

Testvéreim, e vers talán
Az utolsó levél a fán.

Búcsúhang, melyet bűgva küld
Felétek egy bús, árva kürt.

Mert engemet – higgyétek el –
Már sok jel int: búcsúzni kell.

S ha búcsúzás – az, jobb; legyen
Rövid, kemény és hirtelen.

Így én is most ejtem tehát
Egy rövid kézfogás sorát,

S mondom, hogy Isten veletek –
Én már tovább nem mehetek!

Nem tudok – s nem is akarok:
Cél nem csal – s lelkemen hurok!

De se baj! Korán tört derék
Itt úgyis mindig volt elég!

S most eggyel több vagy kevesebb –
Idestova: nem nagy eset!

Hát ti se bánjátok, hogy én
Itt estem el, az út felén.

Ti csak vígan – csak menjetek!
Meg ne rogyasszon terhetek!

Mellettetek mindig legyen,
Ki átsegít a szirteken!

De ha kell, ti is magatok
Bajokon győzni tudjatok.

Hogy oda se – áldásom ez –,
Ha gond húz, bánalom sebez.

Sőt veszélyek közt is, vakon,
Át minden szakadékokon.

Míg végre – győztes törtetők –
Eléritek a szent tetőt!

1929

VERS EGY TÉLI SÉTÁRÓL

Messze, ködben elhaló,
Sík mezőség, csupa hó!
Rajta semmi szenny, sötétség
– Mintha volna szűz menyasszony,
Illetetlen, friss fehérség
Fátylaiban hallgató –
Hangja sincsen, semmi kétség:
Néma minden ittlakó.
Lépteim is, – meg ne sértsék
Ezt a csendet, ezt a szentet,
Szinte csak suhannak, és még
Neszük sincsen, hallható!

De jaj, rekedt károgásra
Már e szűzi csend riad –
Csapzott varjúraj miatt,
Melynek lomha szárnyalása
Mind csak egy körön kering,
S ott a berki, friss csapásra,
Látom, le is csapna mind.
Ámde most, hogy észrevettek:

Szétrebbenek egyre-másra,
S míg kíváncsiság siettet,
Rejtelem varázsa von:
Lassú lépteim futásra
Váltva már, s a lábaim
Nekilendült, gyors mozgása
Döng a felporzó havon.
Most megállok! Itt van, ím,
Már a cél, amelyre törtem,
S a hó selymén, épp előttem
– Szétszórtan, pár lábnyi körben –
Rosszat jelző, friss nyomok
Égnek, piros vérnyomok!

Állok, néma döbbenetben,
Míg szemem csak jár, figyel –
De sem közel, körülöttem,
Sem tovább, a lomha ködben,
Semmi válasz, semmi jel
Nem árul egy-annyit el,
Hogy vajon falánk, mohó vágy,
Gyilkoló, vak szenvedély
Vagy csak játékos szeszély,
Ami mostan itt a hó lágy
Felszínéről így beszél?!
Semmi válasz... Ám e táj
Szűz varázsa megtörönten
Omlik el, hogy szinte fáj,
S érzem: köd lepheti már,
Szél teríthet új havat
Még reá, de jaj, ha ködben,
Rejtve, titkon, elfödönten,
Az a folt csak ott marad!

S mindenütt az ég alatt,
Közel, távol ezer döbönt
Hang is rázúg: szent-való!
Az a folt csak ott marad –
Ott bizony, s így szerte körben
Már e hó sem az a hó,
S nem is lesz, ami különben
Csak nemrég volt: – az a csöndben
Gyanútlanul szunnyadó,
Szúzi tiszta, tiszta hó!

1929

KÚTBA ESTEM – KI HÚZ KI?

Most, hogy mint csomós hó hull rám a vénség;
Régmúlt mezőkről gyakran zengenek
Halk gyermekhangok, dalocskák felém –
S szemem lezárul: – ott kerengek ismét
Gyerektársak közt, magam is gyerek.

Halljátok: most is hogy zeng, érzeleg
Egy furcsa kis dal – játékhoz való –
Játékhoz, mely csak volt-nem-volt előttem,
Da annál inkább őrzöm pár szavát:
„Kútba estem... ki húz ki?” – ezt a kérdést
Kellett kántálni egynek bent a körben,
Míg kiváltották, s fújta más tovább.

Kútba estem – – óh, véresen, gyötörten
Később is mennyit keseregtem így,
Míg süllyedeztem a szomorúságba.
De nem volt, aki meghallja – hiába!
S ha talán volt is – egyéb gondja volt.

Hát megpróbáltam fölvergődni én!
Segítség nélkül – – s párszor hittem is már,
Hogy mindjárt elönt a tündéri fény,
Az öröm napja – ekkor visszabuktam
Még mélyebb éjbe, búsabb árvaságba.
Vártam: ki húz ki? – Újra csak hiába!
Tettem új próbát is megint s megint –
De csak kudarc ért, – s ma már ott vagyok, hogy
Fölfelé szemem alig is tekint...
Nem hívok senkit, nem próbálok semmit,
Csak hallgatom, ahogy a szél a gyér
Bokrokon sír, mind zordabbat zenél – –
És mind sűrűbben hull, hull rám a hó.

1930

TAVASZVÁRÓ ÉNEK

Habár egy-egy nap még
Télutói friss,
De azért bizony már
Itt van május is.

Ez a hallhatatlan
Nótás siheder,
Aki virulást és
Reményt hintve kel.

De jó is, hogy itt van,
S könnyít könnyedén
A tél számos terhén,
Gondok nehezén.

Jár-ke, s amit fényben
Ki-ki tőle kap:
Annyival mindenki
Több lesz, gazdagabb.

Tavasszal hát ne is
Mondja senki se,
Aki kék eget lát,
Hogy nincs semmije.

S azt se mondja senki,
Meghalt az öröm,
Mikor nap csillámlik
Víztükrön, fűvön.

Lenge selyemfelhők
Úsznak magasan.
Szitról ér bukik le
Fehér-habosan –

Illat,
Lebeg ég felé –
S mindez a mienk mind –
Minden emberé.

Enyém is, ki pedig
Sokszor hiszem azt,
Hogy már semmim sincsen,
A kedv is riaszt.

De most látva, rám is
Nap tűz kedvesen:
Minden kicsi jelben
A tavaszt lesem.

S ki is hajtanék, mint
Itt, e friss csodák
Között vízre hajló,
Szagos barkaág – –

1930

VALLOMÁS SÖTÉT TITOKRÓL

A lelkeim áldott a lelkek között,
Új reményt hordoz, feszülő csirát.
Ezt, gondolom, ki tudja hordani,
S akkor csodát lát ismét a világ!
Csodát, eleven, amilyen még soha nem volt –
Az arca naparc, a tekintete mennybolt,
Egy külön világ teljesen, s ha meglesz:
Az enyém, az én szellemgyermekem lesz!

De míg oldozom, hogy mit is jelent ez:
Nyekken egy ajtó, s a világ felől
Valaki ismét nyugalmamra tör.
Még csak a szomszéd szobából jelez
Bajt idegen szó, s más efféle nesz.
Nevemet hallom egyszer-kétszer, aztán
A gond nyomul be hozzám!

Vén, sunyi némben – előbb tettetett
Alázattal keresi kedvemet.
Megtisztel, mintha csak ez volna célja,
De leül (mert ha nem: még elalél),

S tovább ültében duruzsol – hiába
Töltetve gyorsan elfolyó időmet,
Míg fogytát érzem felkészült erőmnek,
S csak őt figyelem, szinte leigázva!
Eközben, lesve nyugózó, meredt
S gonosz szemét, rá dühvel ismerek.
Oh, e szemnek már volt hatalma rajtam,
Sokszor vett arra, amit nem akartam.
Sokszor botlatott, buktatott,
Alázatlépcsőn sokszor járatott,
Sok kelletlen cókókat rám rakott,
Hogy a kínban, míg rogytig azt cipeltem:
A kellőbb terhét elvetélte a lelkem.
Most is miért jött? – jeges iszonyat
Önt el, hogy látom: felém tapogat.
De ő csak megfog, s irgalmatlanul
Lelkembe szúr.

És bennem ismét meghalt valami,
Hányadszor? – meg sem tudnám mondani.
Hányadik szép, megfogant kín, öröm –
Már jobb is lenne mindannyit feledve,
Csak keringélni kimért körömmön – –

Ezt gondolom, de mikor estelente
Szobám (mint most is) vak lett már belül:
Vergődöm, verten, tehetetlenül,
Majd föl-le járok, föl-le, föl-le egyre –
Kinézek: nincs-e künn számomra hír?

De az ég is csak vaksi-szürke, vedlett,
Míg négy falam közt, mely fojt, mint a sír,
Az örökre halott meg-sem-születtek
Kísérteti, vádló tömegkara sír – –

1930

NYÁRI KALAND

Sűrű berekben jártam a nyáron – –
Kerülgettem bokrokat, szederindák, venyigék szövevényét.
(Mégis beh sokszor beléjük bonyolódtam!)
S ím, egyszer: egy bokron – maga a nyár nevetése –
Fürtökben vérpiros, gyönyörű gyöngyök!
Nyúltam is mindjárt: török pár kedves ágat.
Az egyik szobát majd megszépítik otthon.
S főképpen: később, ha künn minden fehér lesz:
Rám fénylenek még valamit a nyárból!

Ám ekkor hangok hívtak, embereké, akikkel
Végezni valóm volt... Jó, gondoltam, megyek is már.
Ne várjak sürgetést. Most hagyom a bokrot.
Hisz úgyis itt jövök vissza csakhamar – –
S mentem, amerre hívtak. Az ügy hosszabb volt,
Mint számítottam, s el is vetődtem jó sokkal amarrább,
Mire végeztünk: már fakult is a napfény!
De sebaj, véltem: csak pár percnyi kitérő –
S szedek bőven a piros gyöngycsodából,
És még el is érem az előremenőket!

Egyenest vágtam, tétova nélkül a célnak!
De mikor azt hittem: már helyben is vagyok,
Látom: a hely más, s nincs sehol a bokor sem!
Kicsit megütődtem, kicsit szemlélődtem,
Majd újra nekivágtam, meggyőződve, hogy most:
Már helyes irányban – újra csalódtam!
Így jártam összevissza sokáig a berket,
Előbb csak bosszankodva, majd nyugtalanul,
Mint akivel holmi titok esett meg!

S már fáradt voltam egészen a futkosástól,
Mikor az este sűrűsödése intett,
Hogy fedél alá kell jutnom – anélkül,
Hogy ismét rábukkantam volna az egyszer
Elém került fűrtös, örömszínű csodára.

... Később, igaz, törtem pár olyanforma ágat.
De hiába – az már mégsem volt egy és ugyanaz.

1930

EGY ÚTSZÉLI MUTATÓFÁRA

Útas, megállj!!!
Bús titkot rejt e szürke táj.
Úgy jártasd körül szemedet,
Hogy itt öröm nem hiteget.
A folt, mely fentről ide les:
Kicsordult vértől vörhenyes.
Itt rabló gazság dúlta szét
Egy kincses élet mindenét.

Hogy keresztútnál erre tért
– Vele sok fénylő drágaság –,
Kemény sors fogta rá vasát.
S ott rendre durván elszedett
Dalt, álmot s egyéb kincseket.
Az opáltüzű, ritka kint
Sarkával sárba rúgta mind.

S most olykor, éjjel, föld alól
Eltiprott vágyak jaja szól,
Most árván teng a dudva, gyom,
Pár foszlány leng a gallyakon.
Köztük bús szél motozgat és
Zümmög. Örökös temetés – –

1930

MINDEN FÉNY HUNYTÁN

Most, most mutasd meg, mikor éjjeledik már,
Hogy mekkora hős vagy: – nem ijeszt a sötétség!
Csak nézel elébe rezzenéstelenül,
Várván, mikor fog egészen átölelni.
Mert könnyű ám addig játszani hősként
Sötétbe-bújósdit, míg egeden fény,
A fiatalság fénye lobog még,
És hinni tudod, hogy valaki eljön
Érted is – – rád lel – – egymásra nevettek,
S a napra kilépve, úgy mentek tovább,
Mentek kéz-kézben, alkonyodásig –
Sőt azontúl is – – teretlen tereken – –

Így könnyű zengeni is: ne félj, ne félj!
De bezzeg más, ha tudod: valóban az éjjel
Von árnyaival percenként sűrűsödő
Őrséget köréd, s nem vághatod át már –
Látod, hiába vártad, hogy bár legalább egy
Megcsúfolatlan öröm jusson ki neked is,
Melyet te dalolva holtodig ünnepelj...

Így hát az örömmel elmaradt ünneped is,
S te most, örökre szívedbe fagyott dalaiddal,
Csak méysz tova egy sötétedő mezőn,
Hol utad elvesz, s magányod súlyosodik –
... Légy ilyenkor hős, aki csakugyan az,
Minden fény hunytán sem, ismer tétovát,
Menj római módon végzeted, halálod
Elé, egy-kettő, előre, előre tovább!

1930

BESZÉD A VARJAKHOZ

*Elgondoltam magamban, kétségek
és megrendülések vigasztalan idején:
1931. januárjának végén, Nagyváradon.*

Beh furcsák is vagytok,
Hogy így körbe fogtok,
Nagyváradai varjak,
Komolyan, sötéten,
Mintegy követségben,
Ki népei vagytok?
Tán halálkirályé?
Ő izenget értem
Ebben az igétlen,
Hóba vesztő télben?!

Én, lássátok, önként
S akár ma is mennék,
Békével, nyugodtan,
Ha magamat nézem.
Jóból semmi részem,
Utam járhatatlan,
Sok szép vágyamat is
Rég feladogattam,
Ezer sebből vérzem –
S nem mehetek mégsem.

Alább délkeletre,
Reggeltől napestig
Tartó küszködésben
Testvéreim élnek.
Sorsuk gyötrelemre
Jóbéval vetekszik.
Fiatalnak, vénnek
Roskaszto munkába
Kell fogózni, nyögve.
S szinte csak hiába!
A legtöbb napjoknak
Csalódás a bére:
Amit reggel raknak,
Leduvad estére,
Egyszer barmok hull el,
Hídjok lába törik,
Máskor csúrnők ég le.
Földjökben kicsorbul
Ekéjöknek éle.
Vetésöket árvíz
Dúlja, fagy kivágja –
Keseríti öket
Minden istenátka.

Nem is csoda hát, ha
Sokszor csüggedeznek,
Rájok a halál is
Rémfejet meresztget.
Ilyenkor egy nóta
Úgy kell, mint a harmat –
Szavaiból gondjok
Sötét szövetébe
Egy kis hímet varrnak.

Tudok nótát én is,
Mely még megszólalhat –
Ezért sem lehet az,
Hogy most itt meghaljak!
... Hess, váradi varjak!

1931

EGY LEVÉLBELI KÉRDÉSRE

Hogy lettem költő? – kérded. Vajon az vagyok-e?
Költő – különben e fennkölt szót nem is szeretem.
De ha végre (mondjuk) volnék is ilyesmi:
Úgy az voltam én már, mikor legelőször
– Betfalvi kertünk tavaszodása közben
Vagy esteledés idején a segesvári várban –
Csodálkoztam rá kisgyermeki szemmel
A bontakozó világ csodáira, és ezt
Meg-megpróbáltam eldudorászni dadogva.

S az leszek: költő, majd akkor is, ha a gondok
Szirtjein elvérezve már csak az elmúlásra
Várok, hang nélkül, mint aki néma.
(Ami, érzem is, immár közei-bizonyosság!)
Holtomba is úgy bukom: – titokzatosan!
Tán csillagok esnek, vagy tán csak eső sír,
Egyedül ő siratva? Nem, nem tudom én sem.
De tudom, lesz majd, aki itt – ahol én most
Gyakran bolyongok nyugtalanul – megérez
Valami szomjú sajjgást, mellyel tele ég s föld.

Te is, kivált, ha egy teljesedő tavasszal
Jönnél ide: holdas éjjel a mély berekből
Éreznél ömleni sűrű illatözönt,
Nagy virágokról, melyeken vér a harmat –
Míg hallasz dalt is, mely zengő áradással,
Tobzódva dalol ki elmondatlanokat.

1931

ÁRVA KUKORICASZÁL...

Árva kukoricaszál –
Kapálatlan maradtál!

Bajnak baj – de lásd, ezért
Különös nagy kár nem ért!

Árván lengő száradon
Mégis nőtt pár cső vadon.

Sőt tán még javukra vált,
Hogy nap, szél nyíltan talált.

Most már késő nyár hevén
Süttőzöl – akárcsak én!

Ringatózol, mialatt
Érlelődik aranyad.

Így vársz még pár napot, és
Elérkezik a szedés.

Rád is az majd sort kerít –
A kas veled is telik!

1931

A MÁSIK SZOBÁBÓL

Éjhosszat békés arccal szendereg már
Szomszéd szobánkban a halotti párnán –
S virradhat is: egy fájó élet árán
Elérte végre, hogy semmije sem fáj!

És meg kell szoknom: egy szomorú szempár
Ablakán, otthon nem tekint ki, várván
Vénülő fiát – űzhet gond akárhány:
Ő meg nem moccan – lehet tél, lehet nyár...

S egyszerre vágy fog el s fűt: egy utolsó
Versemben minden gyarlót úgy legyőzni,
Hogy csoda támadjon: üvegkoporsó!

Amely, míg itt hull, pusztul minden érték,
S föld rendül: őt – ősz, halott Hófehérkét –
A jövőnek tündöklőn megőrzi!

1932

A MŰ

Nagy falak alján, torlódó tömegben
Tétován lépked, riadozva szédül.
Vonzódik is, odább is állna egyben,
Amíg egy hullám elsodorja végül.

Magában másnál izzóbb vágyakat hord,
S mikor már úgy van: enyhülést találhat:
Kiszárad a tó, amelyből jutott korty
Minden más népnek, embernek, számarának.

A szívét eszik acélsőrű gondok –
S hogy meg is ették, s már az út kutyái
Vérét is felnyaldosták: – a bolond ott
Újra kinő, hogy tudjon újra fájni.

Az igazságért láz emészti holtig –
Az minden másnál tartósabb szerelme.
De hazugságok hurkaiba botlik
Lépten-nyomon, s nyugalma sincs semerre.

Bizonyal áldott, s áldottsága terhét
Talán egy műben tudhatná levetni!
Így megmutatván, amit óva rejt még:
Énje jobb részét is művébe menti.

Tehát ezen vés, farag nekigyúlva!
Míg egyszer megáll, végképpen kidőlve –
De ott a mű, szfinxarca könnyű gúnnyal
Néz el fölötte merőn a jövőbe.

1932

CSILLAGÚTON SZEKEREZVE

Teleholdas nyári éjjel –
Fénnyel önt el, ahol ér.
Kékes ezüst özönében
Tündöklük a sétatér.

S hallgat mélyen. Mint amott is
Az a kettős nyárfasor,
Mely talán egy temetőbe
Torkollik be valahol.

Mintha sehol dúló harc sem
Zúgna, olyan csend van itt.
Ilyen békés, tiszta csend tán
Nem is ölelt mostanig.

Mégis – – igen – – emlékszem: rég,
Egy nyárvégi délután,
Rokonságot látogatva,
Szekeinkre vett anyám.

Ugrottam is, gyerekféle
Könnyen kész ily útra mind.
Kivált úgy, ha tudja, hogy rá
Haboskávé is kacsint.

Volt is bőven haboskávé
S több hasonló jó dolog – –
Mire haza fordulhattunk,
Égtek fenn a csillagok.

Tüzeiket megcsodálva,
Képzetelem is kigyúlt,
S a rövid, de lassú út is
Ragyogó lett, csillagút.

Anyámtól is egyet-egyét
Kérdezgettem – – ő felelt – –
Talán akkor sejtettem meg
Először a végtelent.

Így haladva hagyogattunk
El pár csendes, kis falut – –
Amíg egyszer minden kérdés
Velem együtt elaludt.

Aludhatom, úgy éreztem,
Gyermekhittel, jámborul,
Mert egy minden bajtól óvó
Hatalmas szárny rám borul.

Egy nagy szárnynak az estén át
Puhán hajló bársonya.
– Isten szárnya volt? Anyámé? –
Nem tudom meg már soha.

Rég volt – – Később sokat kellett
Rázódnom rossz utakon –
Mégis, érzem, ma is folyvást
Azt az utat folytatom.

Azt az utat... s vele együtt – –
Köztünk egyéb változás
Nincs is: csak most ő az alvó,
S én az éber útitárs.

De különben éj, nap egymást
Váltsa, harcok zúgjanak,
Béke zengjen: megfér minden
Egy hatalmas szárny alatt.

S nap, hold süssön, rosszra jót is
Érjünk, béke, harc között:
Szekerünk, a rozzant, vén föld,
Velünk így-úgy eldöcög.

Csillagútján eldöcögve
Addig-addig mendegél,
Amíg egyszer – mindnyájunkkal –
Valahová hazaér.

1933

ANYÁM KINÉZ AZ ABLAKON

Anyám reggelenként
Ablakán kinéz:
Fagyott, jól felöltözz,
Fiam, ha kimész.

Máskor szól: no lám, hogy
Átfütött a nyár –
Nehogy így kigyúltan
Hideget igyál!

Mindig így figyel rám,
Törődik velem.
Most ne legyek lassú,
Most ne hirtelen.

S teszi ezt, mióta
Megszülettem én.
És folytatja most is,
Hogy már rég nem él.

Mert a lelkemben ő
Velem van ma is.
Anyagondja rajtam
Varázsing, paizs.

Ezért rám akármí
Rossz is agyarog,
Nem verhet le, érzem:
Megtart egy halott!

1933

MEGHITT SZAVAK EGY ELKÖLTÖZÖTTHÖZ

Lenge felhőkkel szembe a hold
Telten, kigyúlva lohol –
Ki úgy szeretted az éjt, anyám,
Most látod-e ezt valahol?

Mert vagy valahol – annak, ki volt,
Nem-lenni nem is lehet.
Nincs hová lenned, hogy ne légy!
Nem találsz ily teret!

Még soha ezt nem tudtam így,
Mint most, és ennyire
Élőnek nem éreztelek,
Halállal oly tele.

Élet s halál: két egy-titok,
Léttelenek külön –
Az éjben titkos áramok
Kerengnek – kör körön.

Az éjben titkos áramok
Futkosnak – mind üzenet –
Oh, te is üzensz nekem, tudom,
És nyújtod jó kezedet.

Csak nyújtsad is – nézd lelkemet:
Riadtan tántorog – –
Mostanság annyi borzalom ölt –
Kétségek, undorok!

Zúgó fejem csitulni ma is
Egy jó ötlet keres –
És erre kié jobb, mint akinek
Saját sebe is tüzes?

Megszenvedtünk! Te miattam – én
Mindig csak más miatt.
Ideje is, hogy végre veled
Legyen a te rossz fiad!

Veled, te borús, te jó, te – Anya!
Egyetlen-igaz-szerető!
Soha nem kérő, csak folyton adó,
Szívéből etető!

Oh, most is etess – hiszen akkora
Nagy ínségben vagyok!
Híres dacom omladék, erőm
Egészen elhagyott!

Oh, most is etess, és védve vezess,
Maradj meg gyámolomul –
Lelkemről úgylis mind, ami súly
Tán nemsokára lehull.

Beh jó is lesz: föl, gáttalanul
Majd együtt szállani –
Ha nem béklyóznak egyszer a föld
Sötét hatalmai.

Itthagyni e dúlt bolygót, melyen
Már semmi sem segít! –
Itt: sárba haló szép fényeit,
Békétlen embereit.

Suhanni, cikázni fölfelé
– Mint képzelet, oly szaporán –,
Hintázni szédítő sebesen
Csillagok fényfonalán.

Így jutni világba, mely csupa csend
És béke – mély, fehér...
S ahonnan a fénynek is talán
Kell száz év, míg ideér!

1933

VERS

Hogy ez meg az, hogy s mint van itt,
Mit akar, és akar-e folyvást:
Csak sejtem – tudni nem tudok mást,
Én akartam rég valamit.

Igaz, hogy akkor hajnali
Friss volt még minden, csupa harmat –
(Vagy csak tetszett a fiatalnak,
Akit még csaltak álmai!?)

A gyöngyös vizek gyors halat,
S nem epét, mérget rejtegettek.
S nem a halál nyúlt fel mögötted
A vízre hajló lomb alatt.

Ma már ez hol mind? Merre van
A megváltásra kész csodás kor?
Mi lett a sok nagy akarásból?
Csak epedek, mint annyian.

Közben valami kiesett
Az életből – ma seb s üresség!
S denevérek szelik az estét,
Mely mind sötétebb, vészesebb.

A dolgom, jaj, egy romba dőlt,
Rossz telken ottrekedt ebé, mely
Féltében olykor szertekémlel,
S az üszkökről fel-felüvölt – –

1933

CÉLTALANUL

Csak jönnek, mennek a napok,
Melyektől semmit sem kapok.

S melyeket én is mostohán
Eregetek egymás után.

Én őket ejtem el – viszont
Ők engemet. S ez ennyi. Pont.

Pedig tudom: valami cél
Felé feszül mind, ami él.

Elnézek pelyhet, bogarat –
Bennük is rezzen akarat.

Szél, felleg, fény nem céltalan –
Céltalan nincs más, csak magam.

Még meddig tart ez? Nem tudom.
De már e játék torz nagyon.

... Hát aki célok és csodák
Világán úr vagy, tégy csodát!

Tedd meg, hogy tudjon valami
Engemet is még ajzani.

Vagy ha nincs ilyen: ints legott,
S nyom nélkül irts ki, mint gyomot!

1933

RÁDIÓVERS

Itt rádió: egy nyugtalan, sötét szív,
Mely eddig sokat vívódott magában –
Míg most (magányát unva) végre jelt ad,
És viszont: jelt is vár az éjszakában.

Jelt adok, s jelt is várok – valahol tán
Van szív, mely velem dobban egy ütemre!
Dél s éjszak közt a vágyam szétsugárzik,
Millió titkos szalon szállva, zengve.

Egy szűk fülkéből hívón sürgetőzöm –
Hívásom hátha valakit megindít –
Boldogság, te is mindig elkerültél...
Ezután is csak elkerülsz-e mindig?

Csak egyszer, bár csak egyszer látogass meg,
Hogy hinni tudjam, volt értelme: lennem –
S téged várnom, várnom annyi évig –
Fogyó reménnyel, szomjas gyötrelemben.

De ne halogasd jöttödet sokáig!
Úgy jöjj, ha jössz, hogy engem itt találj még!
Mert lehet, hogy már késő lesz, ha késel,
S nem nekem jut a nekem szánt ajándék.

Ma is az őszből kiszakadni vágyva,
Ügyeltem: kiút a mezőn hol int, de
Mindenütt őr állt, sárgában, vörösben –
És látnom kellett: be vagyok kerítve.

Rémület környez, erőm sincs magamban
Vergődni tovább, kudarcból kudarcig –
Kiáltok: halló! Élet, fény! Hiába:
Nincs semmi válasz! Lámpám is kialszik!

1934

BÍRÓ ELŐTT

Több hete már, hogy a gyilkos arca előttem –
Ahogy – mögötte fegyveres őrrrel –
Láttam a vizsgálóbírónál, kihez akkor
Léptem be én is történetesen.
Már néhány szóból tudtam a vádat!
Köznapi vád volt! Egy roppant fejsze lomhán
Dőlt a saroknak – ehhez emelőnek
Éppen csak pár kar, egy szolga karja kellett,
Melyet baroménál alig-különb ész
Kormányoz, no meg tán egy asszony is – hogyné! –
S kész volt a tett! Elég magának is, aki tette,
Hogy csodálhassa bambán – végítéletig!
De addig is, hogy itt most szepegve és szipogva,
S látszatra: mégis konokul álljon a bíró
Előtt, állja ennek faggató kérdéseit:
„Jó gazdájával ezt hogyan is tehettem?”
– Tudom, hogy jó gazdám volt! – „S a lelkét
Nem féltette mégsem!? Rossz dolga lesz odaát majd!”
– Tudom, hogy rossz dolgom lesz!...

Ekkor

Gondolatban halkán a bűnös mellé álltam,
Mintegy lélekben megfogva kezét:

– Uram, tán inkább hagynók a túlvilágot –
(Oly kevés ügyis róla a bizonyosság!)
A törvény, igen, az itt megteszi dolgát!
De Ő, ki túl ítél – Én nem vagyok bölcs,
Olyan, mint Ő – oly végtelen kegyelem sem –,
S mégis azt kérdem: Csak ez egy-e a rossz itt?
A rosszakrossza – ki mellett nincs felelős más?!
Vagy törődtünk-e lelkével ennyit is eddig?
S hogy savó szemén, szétálló kajla fülén át
E szűk koponyába hatoljon egyéb is,
Mint csak, hogy: ölj! – embert prédálni dicsőség!
S más ilyenek... Megszédült e zavart agy!
S most itt felel. De csak az, vessen követ rá,
Ki gondolatban se vétkezett hasonlót
E szörnyű korban... (Oh, még ennyire nem volt
Próbára téve, sem ily magányos a lélek,
Mint éppen most!)

Egy iszonyú karambol
Útfélre, sáncba vetettjei, fekszünk:
Vak ég alatt, vigasztalan-szürke mezőn,
Zúzódott lelkű, ficamuk szívű milliók –
Miközben – félig aléltan – kézre várunk,
Mely jó balzsammal megken – ajakra,
Mely visszacsókolja lelkünkre a szárnyat,
S fölkelünk, új Lázárok. – De meddig
Késik e perc még? Számunkra talán örökre!
S így – nem is ocsúdva – tikkadtan veszünk mind
Elátkozott kor gyermekei! Oh, ki merhet
Ma, ember, a bizonyosság szilárd
Nyugalmával ítélni társa fölött?
Hozzánk csak egy talál ma: – lehajtva fejünket,
Könnyezni, s szánni magunkat, másokat,

Végtelen szájalommal, látva: az ember
Lehet néha hős, néha bölcs, néha bíró,
Gyilkos vagy költő –
De mindig: örökké-változatlanul,
Szánalmas, esendő, gyöngé ember!

1934

EGY VOLT VADÁSSZAL...

Egy volt vadással beszéltem az este – –
Rég nem vadászik: – eladta fegyvereit, kutyáit.
„Nyerskoszton” él, s az oktanul kiontott
Vértől már borzadt, álmában is elejtett
Vadakat látott – szemük csupa vád volt.
Hát abbahagyta...

Barátom után én
Beszéltem el, hogy énmagam is mily
Furcsákat érzek, már éppen émelyít
A sok baj és jaj – a másé is, az enyém is –,
Ez általános és idült zűrzavar,
Mely a föld mosolyát iszappal ölte el,
A sok erőszak, mely erdei vadnál
Úzottebb vaddá alázta az embert,
Egy rejteket sem hagyván meg, ahol bár
Perc nyugta legyen, sőt könyveim közt is
Megborzaszt sokszor, hogy csodált nagyjaim
Halottan enyésznek: enyésző sejtsomó
Dosztojevszkij szent szíve, Goethe agya –
Ilyenkor izzó, vad indulat űz fel,
Ki, ki, levegőre, rohanni mezőn át,
S kiáltani: nem, nem! Nem kell az enyészet,
A gyász, a halál már! Az kell, hogy az embert

Engedjék élni, örülni – ezért lett,
S nem gyűlölködve szorongani folyvást!
Folyt pedig e jámbor, meghitt beszélgetés
Ezerkilencszázharmincnégy őszén,
Míg teljes üzemben volt szerte a földön
Minden hadiszergyár, s a Riviérán
A titokzatos Bazil Zacharoff
– Mint vérre leső, nagy dzsungel dúvad –
Szimatolva hunyorgott az őszi napon.

1934

ŐSZI HAJTÁSBAN

Az erdőaljban visszhangos csaholás zeng –
A sárgásodó homályban láthatatlan
Kutyák hajtanak, dühösen nyargalászva,
Míg te lenn pállott, fakult mezőben állasz,
És föl ijedsz: jaj beh hamar, beh hamar jött
E változás, ez a nyárból-ősz, amikor már
Más semmi sehol, csak e kongó, széles üresség.
Elhúztak messze a nyár tollasai is,
Akár csak éveid – annyi önáltatásod,
Lásd, ide vezérelt, hogy ily egyedül vagy!

S míg arra gondolsz, riadozva, ha most a
Kutyák rád törnek, látnod kell: nincsen egy zug,
Rejteni téged, ahol még kevéssel előbb is
Titokbarlang nyílt, s vágylugas mindenütt,
Amerre néztél – sötétlobogású
Máglyád sem ég már, hogy sújthatnál, ha jönnek.
Sújthatnál csóvát véres és vad szemükbe!

Nos, rejtőznél hát a kedvesed hajába!
De jaj, beléd fáj: az egy-igazi kedves
– Ki neked az volt csakugyan – ősz hajával,
Bús anyaszívével két éve síri alvó...
Föl, föl keli végre fognod: nem tudsz menekülni –
Mind szűkebb körbe zárnak, konokul közeledve
(Míg sebzett szíved sok vérnyoma is elárul),
Végül is nem tehetsz mást: míg messze kis harang sír,
Szemedbe vissza kis ijedt gyík tekinget,
Te pár szál aszott virággal ujjaid közt
– Menekülni se vágyva – csak megadod magad!

1934